

Nieuw seizoen van 'Historisch Bewijs' bij AVROTROS

vrijdag 8 juli 2022

Foto: AVROTROS - © Elvin Boer 2020

Het is halverwege de 20ste eeuw als er middenin de koude oorlog een ruimtewedloop plaatsvindt tussen de Russen en de Amerikanen. Het lukt de Amerikanen uiteindelijk op 16 juli 1969 als eerste om voet op de maan te zetten.

In een nieuw seizoen van 'Historisch Bewijs' gaat een team van experts op zoek naar het antwoord op deze vraag. Andere relieken waar zij onderzoek naar doen zijn de vlag van Willem Barentsz (Rijksmuseum), de Willemsorde van Van Speijk (Marine Museum), de blinddoek van Judith van Dorth (Rijksmuseum) en het zwaard van Grutte Pier (Fries Museum). Waren zij stille getuigen van een cruciaal moment in de geschiedenis? En welk verhaal vertellen deze relieken?

Het team dat de geschiedenis met deze onderzoeken laat herleven bestaat wederom uit Martine Gosselink, historicus en directeur van het Mauritshuis, Robert van Langh, hoofd Conservation & Science van het Rijksmuseum en Stephanie Archangel, conservator Geschiedenis bij het Rijksmuseum.

Innovatief onderzoek

In het programma wordt natuurwetenschappelijk en materiaaltechnisch onderzoek gecombineerd met historisch archief- en bronnenonderzoek. Ook in deze tweede reeks wordt alles uit de kast gehaald om zo dicht mogelijk bij de historische gebeurtenissen te komen; van het nabootsen van grootse explosies tot microscopisch stof- en kleuronderzoek. Robert van Langh: 'We werken weer met heel veel mensen en instanties samen. Dat maakt de verhalen rijk en biedt nieuwe en verfrissende inzichten. Zo ga ik voor het onderzoek naar de exacte samenstelling van maanstenen naar de Universiteit van Manchester en voor het onderzoek naar de Militaire Willems-Orde van Jan Van Speijk bootsen experts van het NFI en Defensie de explosie op zijn schip na.'

Historisch belang

De onderzoeken naar de herkomst van de objecten is tevens een ontdekkingsreis door de geschiedenis, een unieke kans om de verhalen van toen opnieuw te vertellen. Martine Gosselink: 'Of het object nu achteraf gecreëerd is of wel echt onderdeel was van de geschiedenis: het hele verhaal om het object heen, maakt het tot een relik. Dankzij het zwaard van Grutte Pier bijvoorbeeld, krijgen wij nu de kans om in een minder bekende maar wel belangrijke periode in de Nederlandse geschiedenis te duiken en de betekenis van Grutte Pier in Friesland toen en nu te duiden. Dat alleen al is ontzettend waardevol.'

Archiefonderzoek op locatie

Het team blijft niet alleen in Nederland, maar reist ook af naar het Noorse Tromsø om te onderzoeken of de vlagfragmenten in het Polar Museum tot dezelfde vlag behoren als de vlagfragmenten in het Rijksmuseum, en of het dan om de vlag gaat die op het schip van Willem Barentsz wapperde. Stephanie Archangel: 'Daar in de ijzige kou, vlakbij Nova Zembla, archiefonderzoek te mogen doen, geeft een andere dimensie aan het verhaal. Door te zien en te voelen onder welke barre omstandigheden Barentz en zijn bemanning 10 maanden moesten overleven; dat geeft een hele andere lading aan alle feiten en cijfers in de stukken die ik in het archief doorspit.'

Wetenschappelijke erkenning

Is één van de drie boekenkisten van Het Rijksmuseum, Museum Prinsenhof Delft en Slot Loevestein aan te merken als de werkelijke kist waarin rechtsgeleerde Hugo de Groot in 1621 zijn eeuwige gevangenisstraf in Slot Loevestein wist te ontsnappen? Deze vraag stond centraal in een van de afleveringen van Historisch Bewijs die vorig jaar bij AVROTROS werd uitgezonden. De innovatieve manier van onderzoek doen waarbij diverse technieken worden gecombineerd leverde het Centrum Wiskunde en Informatica, de Universiteit van Amsterdam, het Rijksmuseum en de Universiteit Leiden de NWO Team Science Award 2021 op. Zij werkten samen om met nooit eerder gebruikte technieken de herkomst van de drie potentiële boekenkisten van Hugo de Groot vast te stellen.

'Historisch Bewijs', vanaf 26 augustus om 22.10 uur bij AVROTROS op NPO 2.